

YARGITAY KARARLARI AÇISINDAN LİMİTED ŞİRKET GENEL KURUL KARARLARININ HÜKÜMSÜZLÜĞÜ

*Yrd. Doç. Dr. M. Fahrettin ÖNDER**

GİRİŞ

Limited şirketlerin zorunlu organlarından biri de ortaklar genel kuruludur. Bir karar organı olarak, genellikle içe dönük kararlar alır. Alınan kararlar, hukuki sonuca yönelmiş, dolayısıyla hukuki sonuç doğuran bir hukuki işlem çeşididir.

Hukuki işlemlerdeki tüm hükümsüzlük halleri, hukuki işlem olmaları nedeniyle limited şirket genel kurul kararlarında da uygulanır. Genel olarak limited şirkette genel kurul kararının oluşmasında, sermayenin en az yarısından fazlasını temsil eden ortakların görüşülen mesele üzerinde olumlu oy kullanması gerekir. Bu, karar nisabıdır. Limited şirketler için toplantı nisabı öngörülmemiştir. Bunun yanında ağırlaştırılmış karar nisapları da bulunmaktadır. Bunlar, oybirliği ve 3/4 ve 2/3 gibi vasıflı çoğunluk halleridir. Genel kurulda alınmış karar, kararın lehinde veya aleyhinde olması farketmeksizin tüm ortaklar için etki doğurur.

Bu çalışmada, genel hükümler içinde yer alan hükümsüzlük hallerinin Ticaret Hukuku çerçevesinde limited şirketlerde nasıl ortaya çıktığını açıklamaya çalışacağız. Hükümsüzlük ve iptal edilebilirlik hallerinde hangisi için hangi davaların açılabileceğini izah edeceğiz. Bu bağlamda yokluk ve butlanın tespit davasına ve iptal edilebilirliğin ise iptal davasına konu olduğunun izahı yapılacaktır.

Tespit ve iptal davalarının sebepleri, kimlerin bu davayı açabileceğini belirttikten sonra, bu davaların süresi üzerinde durup, son olarak da hangi tür

* Süleyman Demirel Üniversitesi, İİBF, Ticaret Hukuku Anabilim Dalı Öğretim Üyesi

kararların verilebileceğini ve bu kararların etkilerinin ne olacağını açıklayacağız.

I. LİMİTED ŞİRKET GENEL KURUL KARARININ OLUŞUMU

A. GENEL OLARAK

Limited şirketlerin zorunlu organlarından biri olan ortaklar genel kurulu, Türk Ticaret Kanunu (TTK)'nin 536-539. maddelerinde düzenlenmiştir. Genel kurulun toplanması, kararları, görev ve yetkilerinin dört madde ile sınırlı olarak belirtilmesinin sebebi, TTK. m. 536/I ve IV'ten açıkça anlaşıldığı üzere limited şirkette ortak sayısının, yirmiden fazla olduğu hallerde anonim şirket genel kurul toplantılarına ait kuralların ve ortak sayısına bakılmaksızın iptale ilişkin olarak da anonim şirket genel kurul kararlarının iptaline ilişkin hükümlerinin uygulanması yüzündendir

TTK, genel kurulun üst organ niteliğine ilişkin bir hüküm içermemekte, sadece m. 539'da sayma yöntemi ile devredemeyeceği yetkileri sıralamıştır. Bu husus, ortaklar kurulu ile yönetim ve temsil organı arasında altlık üstlük ilişkisi değil bir fonksiyonel ilişkinin varlığını gösterir. Demek ki, sayılan görev ve yetkiler, ortaklar genel kuruluna ait olduğuna göre bunun dışında genel yetkili organ, yönetim ve temsil yetkisine sahip müdürler olmaktadır. Ancak yine de genel kurulun karar almasını gerektirecek bir çok konu bulunmaktadır. Genel kurulda alınan bir karar da etki alanındaki ilgililerin haklarını ihlal edebileceğinden bu kişiler, bu karar dolayısıyla dava yoluna gidebileceklerdir. Ancak, kural olarak genel kurul kararlarının içe dönük olduğunu belirtmek gerekir.

Ayrıca, ortaklar genel kurulunda olağan veya olağanüstü olarak toplanmak suretiyle, hukuki sonuca yönelmiş bir hukuki işlemler meydana getirilmektedir.

B. NİSAPLAR

1. Genel Kural

Limited şirket ortaklar genel kurulunda bir karar alınabilmesi için, ödenmiş sermayenin hiç olmazsa *yarısından fazlasını temsil eden ortakların müzakere lehine oy vermiş* olması gerekmektedir(TTK. M.536/III). Bu nisap asgari nisap olduğu için, esas sözleşme ile bu ağırlştırılabilir. Çünkü

hükümde açıkça, “hiç olmazsa” denilmektedir. Söz konusu nisabın uygulanmasında ortak sayısının yirmiden az veya çok olmasının bir önemi yoktur.

Genel kurulda karar alınabilmesi için belirtilen bu nisap, karar nisabıdır. Acaba toplantı nisabı ne olacaktır? TTK’da, herhangi bir toplantı nisabının öngörülmediğini görüyoruz. Demek ki, toplantı nisabı yerine doğrudan karar nisabı öngörülerek bir sonuca varılmak istenmiştir. Toplantı nisabı öngörülmemekle birlikte, sermayenin en az yarısından fazlasını temsil eden ortaklar biraraya gelmeli ki, özel nisaba girmeyen bir hususta katılanların oybirliği karar nisabını oluşturabilsin. Genel kural icabı sermayenin yarıdan fazlasını oluşturan ortakların aynı yöndeki oyuyla karar oluşacaktır. Buna doğrudan *sermayenin salt çoğunluğu* denilebilir. Çünkü, örneğin on ortaklı bir limited şirkette sermayenin salt çoğunluğu üç ortağın koyduğu sermaye ile sağlanabiliyorsa, karar alınabilir. Yoksa en az altı ortağın lehe oy kullanması gerekmez.

Yukarıda belirttiğimiz gibi, toplantı nisabı öngörülmeden doğrudan karar nisabı öngörülmiştir. Acaba limited şirket esas sözleşmesi ile toplantı nisabı öngörülebilir mi? Bu soruya olumlu cevap vermek gerekir. Çünkü yasada öngörülemediğini belirten herhangi bir hüküm yoktur. TTK’da, esas sözleşmeye bu hususun konulmasını engelleyecek bir hüküm de bulunmamaktadır. Bilakis TTK. m. 536/I uyarınca, ortak sayısı yirmiden fazla olan limited şirketler için anonim şirket genel kurul toplantılarına dair hükümler burada da uygulanacaktır. Anonim şirketler için Kanunda ve esas sözleşmede aksine bir özel nisap aranmayan hallerde TTK. m. 372 uyarınca sermayenin 1/4’ü ile toplanabileceği belirtilmekle birlikte bu hüküm limited şirketler için geçerli değildir. Dolayısıyla sadece karar nisabı olarak TTK. m. 536/III hükmü bulunmaktadır. Esas sözleşme ile toplantı nisabı öngörülebilir mi? Sorusuna olumlu cevap verilmesi gerekir. Yasada aksine bir hüküm bulunmamaktadır. Ancak öngörülen nisap, karar nisabı veya üstünde bir nisap olması gerekir. Karar nisabı toplantı nisabı olarak öngörülmüşse, bu durumda toplantı nisabı ancak oybirliği ile karar nisabını oluşturabilir. Karar nisabının üzerinde bir nisabın toplantı nisabı olarak gösterilmesinde ise herhangi bir engel yoktur. Zaten anonim şirketlerde, Kanunda öngörülenin üzerinde bir nisabın esas sözleşmeye konulmasının mümkün olduğu kabul edilmektedir¹.

¹ İmregün, O., “Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayılarının Esas Sözleşme ile Düzenlenmesi” (Esas Sözleşme), Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan,

2. Özel Nisap Halleri

Özel nisap halleri ile kastedilen, yukarıda genel kural olarak belirtilen yarıdan fazla sınırını aşan ya da oybirliğine kadar varan hallerdir. Yoksa, Kanunda öngörülen nisabın altına inilmesi demek değildir. Çünkü, alt limit, TTK. m. 536/III uyarınca %50'yi geçen bir orandır.

Özel nisap aranan hallerden birisi, oybirliğidir. TTK. m. 513/II uyarınca, ortakların sorumlulukların genişletilmesine ilişkin kararlar oybirliği ile alınır. Bunun dışında TTK. m. 523/I, 2 ve 3 hükümleri uyarınca, payın icra veya iflas idaresince açık artırma ile satılmasına ve payın kendisine ihale olunan kimsenin yeni ortağın ortak olarak şirkete girmesinde ve payın bir başka ortak veya üçüncü şahıs tarafından devralınmasında oybirliği aranmaktadır.

Özel nisap olarak bir diğer hal, ağırlaştırılmış yetersayıdır. TTK. m. 513/I uyarınca, ortaklık sözleşmesinin değiştirilmesinde, sermayenin 2/3'nü temsil eden ortakların kararı gerekmektedir. Ayrıca TTK. m. 520/II uyarınca, payın devri için sayı olarak ortakların ve miktar olarak da sermayenin 3/4'ünün muvafakat etmesi gerekmektedir. Ortaklığın feshi içinde bu oran geçerlidir (TTK. M. 549/2).

3. Kararın Etkisi ve İlgilileri

Genel kurulda alınan kararlar genellikle iç ilişkide sonuç doğururlar. Dolayısıyla içe dönüktür. Ortada alınmış bir karar varsa bu, toplantıya katılan, katılmayan, olumlu oy veren veya olumsuz oy veren tüm ortakları bağlar. Ortağın toplantıya katılmaması haklı bir nedene dayansa bile, ortaklar kurulu kararına tabi olmaması için geçerli bir neden sayılmaz². Kararın alınması ile etkisini gösterdiğinden, karardan etkilenen ilgililer olarak karşımıza, *ortaklar*, yönetim ve temsil görevini yürüten *müdürler*, ortak sayısı yirmiyi geçtiği takdirde denetçi atanacağından böyle bir durum varsa *denetçiler*, tasfiye aşamasında ise *tasfiye memurları* ve iflas durumu varsa *iflas idaresi* çıkmaktadır. Ancak karardan etkilenen grup olarak en önemlisi ortaklardır. Çünkü bu, genel kurul kararlarının içe dönük olmasının bir sonucudur. İç ilişkide de ortakların hak ve menfaatleri ilk plana çıkmaktadır.

C. I, İstanbul, 2003, s. 446; **Moroğlu**, E., Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 4. bası, İstanbul, 2004, s. 107

² **Çevik**, O.N., Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması, 4. bası, Ankara, 2003, s. 326.

II. HÜKÜMSÜZLÜK HALLERİ

Hukuki işlemler, sözleşmeler ve kararlar şeklinde tezahür etmektedir. Bu bakımdan sözleşmelerde yer alan hükümsüzlük halleri kararlarda da bulunabilmektedir. Sözleşmeler için yapılan tanımlar bunlar içinde geçerli olması gerekir.

Hükümsüzlük, hukuki işlemin (kararın) yöneldiği hukuki sonuçlarını meydana getirebilme gücünden yoksun olması veya yoksun bırakılabilmesi hallerini kapsar³. Bir diğer ifade ile, hükümsüzlük, hukuki işlemlerin sıhhatine etki yapan bütün sebeplerdir⁴. Kararların, öz yönünden sıhhatleri de genel hükümlere tabidir⁵.

Kararları ilgilendiren hükümsüzlük halleri, yokluk, butlan ve iptal edilebilirliktir.

A. YOKLUK

Hukuki işlemin kurucu unsurları eksikse o hukuki işlem yok sayılmaktadır. Burada o hukuki işlem hiç doğmamıştır⁶. Kararların da kurucu unsurları vardır. Bu unsurlar eksikse o karar yok sayılacaktır.

Bir genel kurulun varlığı ve bir kararı bulunması kurucu unsurlardır. Kanunun emrettiği tarzda toplanmamış veya karar almamışsa o kararın hükmü “yokluk” tur⁷. Genel kurul, Kanunun öngördüğü tarzda toplanmaz veya karar almazsa, buradaki hükümsüzlük hali de yokluktur. Şeklen bir genel kurul kararı gözükse de karar yoktur ve doğmamış sayılacaktır. Teknolojik gelişmelere paralel olarak genel kurulun internet ortamında davet edilerek sanal olarak yapılması durumunda⁸ da alınan kararlar yoklukla malul olur.

³ **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, Tekinay Borçlar Hukuku, 7. bası, İstanbul, 1993, s. 374; **Oğuzman**, K., Medeni Hukuk Dersleri, 5. bası, İstanbul, 1985, s. 138; **Oğuzman/Öz**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 3. bası, İstanbul, 2000, s. 130.

⁴ **Tekinay S.S.**, Medeni Hukuka Giriş Dersleri, 4. bası İstanbul, 1984, s. 117

⁵ **Çamoğlu/Poroy/Tekinalp**, Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, 9. bası, İstanbul, 2003, s. 415

⁶ **Tekil F.**, Borçlar Hukuku, (Borçlar), İstanbul, 1981, s. 93; **Eren**, F., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 4. bası, İstanbul, 1994, s. 406; **Oğuzman/Öz**, s. 130.

⁷ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 416

⁸ **Bilge**, M.E., “Pay Sahiplerinin Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İnternet Aracılığıyla Katılımı”, Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan, C. I, İstanbul, 2003, s. 232.

B. BUTLAN

Kurucu unsurları tamam olmakla birlikte geçerlilik şartlarından kamu düzenini ilgilendirecek derece de bulunanları gerçekleştirmemiş ise o hukuki işlem hükümsüzdür. Hukuki işlem batıl olup ölü doğmuş sayılacaktır⁹. Dolayısıyla kararların, kurucu unsurları tamam olmakla birlikte geçerlilik şartlarından kamu düzenini ilgilendirecek önemde bulunanları gerçekleştirmemişse, bu tür kararlar hükümsüzdür¹⁰. Geçerlilik şartlarından herhangi birinin bulunmadığı bir kararın hükmü, batıl olmasıdır. Karar ölü doğduğu için, canlılık kazanamayacaktır.

Genel kurul kararı şekil olarak geçerli olsa bile konusu itibarıyla Borçlar Kanunu (BK) m. 19 ve 20 hükümlerine aykırı ise alınan karar butlanla sakatlanmıştır. Kararın sonuçlarını meydana getirmesi kesin olarak elverişsizdir. Sadece belli bir yönde sonuç doğurması taahhüdünü içeren oy anlaşmasıyla oluşturulmuş bir genel kurul kararı ahlaka aykırılık¹¹ teşkil eder ve butlan sonucunu doğurur. Çünkü ortaklar kurulunda bir grup lehine önceden yönlendirilerek oluşturulmuş bir fikir beyanı, kişilik haklarına aykırılık oluşturabilir. Dolayısıyla bu şekilde belli yönde sonuç alınmış bir karar da BK. m. 19 ve 20 denetime tabi olarak butlanla sakatlanmış olacaktır.

Genel kurul kararlarında kısmi butlan olup olmayacağı da burada akla gelebilir. Batıl olan kısmın dışında kalan kısımlarla sözleşmeyi ayakta tutabiliyor ve batıl olan kısım olmasaydı yapılmayacak bir sözleşme değilse, sadece ilgili kısmı butlana tabi tutulup geri kalan kısımları geçerli sayılmaktadır (BK. m. 20). Aynen bu şekilde kararın bir ya da birkaç maddesi butlana tabi olmakla birlikte geri kalan kısımları pekalâ geçerli olabilir. Bu durumda genel kurulda alınmış tüm kararların butlanla sakatlanması yerine sadece ilgili gündem madde ya da maddelerine ilişkin olarak alınan kararların batıl sayılması yoluna gidilebilir. Bir limited şirketin kârını artırma yollarıyla ilgili yapılan genel kurulunda tüm ortakların iktidar partisine üye olacaklarına dair bir karar maddesi de varsa, alınmış tüm kararları butlanla batıl saymak yerine kişilik haklarına aykırılık teşkil eden, sadece bir partiye üye olmaya zorlama kısmını butlan saymak daha uygun olacağı kanaatindeyim.

⁹ **Reisoğlu**, S., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 16. bası, İstanbul, 2004, s. 121, **Akıntürk**, T., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 8. bası, İstanbul, 2001, s. 56; **Kılıçoğlu**, A., Borçlar Hukuku, 3. bası, Ankara, 2003, s. 50.

¹⁰ **Moroğlu**, s. 21.

¹¹ **Tekil**, Borçlar, s. 87.

C. İPTAL EDİLEBİLİRLİK

Yokluk ve butlan, mutlak hükümsüzlük halleridir. Bunun dışında kalan sakatlık halleri iptal edilebilirliktir. İptal edilebilirlikte, hukuken geçerli, fakat kararın bünyesinde bulunan sakatlık nedeniyle iptali istenebilecek bir durum var demektir. İlgili kişiler sakatlığı belli bir süre içinde dikkate alınması ve iptalini istemezlerse sakatlığa rağmen geçerliliğini muhafaza edecektir.

D. LİMİTED ŞİRKET GENEL KURUL KARARLARI İÇİN HÜKÜMSÜZLÜK VE İPTAL EDİLEBİLİRLİK

TTK. m. 381 hükmü, anonim şirket genel kurul kararları için iptali düzenlemiştir. Buna göre, kanuna, esas sözleşmeye ve afaki iyiniyet kurallarına aykırı karar verilmişse, ilgili kişiler iptalini isteyebileceklerdir.

Limited şirket genel kurul kararları için de TTK. m. 536/IV hükmü, anonim şirketler için uygulanan TTK. m. 381 hükmüne atıf yaparak, iptali düzenlemiştir. Bunun dışında TTK. m. 536/III hükmü de, karar nisabına uyulmadan alınan kararların açıkca “*hükümsüz*” olduğunu belirtmektedir. Oysa anonim şirketler için TTK.m. 536/III’e benzer bir düzenleme yoktur.

Demek ki, TTK kural olarak iptal edilebilirliği düzenlemiş bunun dışında, kararlarda meydana gelebilecek sakatlıkları niteliğine göre genel hükümlere bırakmıştır¹². Sadece limited şirketler için karar nisabına uyulmamasını hükümsüzlük olarak nitelemiş, ancak hükümsüzlüğün hangi hali olduğunu belirtmemiştir.

Yokluk ve butlan bakımından limited şirket genel kurul kararlarında genel hükümler devreye girecektir. Limited şirket genel kurul kararlarının hangilerinin hangi hükümsüzlük haline girip hangi dava açılacağını ileri de ilgili kısımda ayrıca ele alacağız. Burada, TTK içinde hükümsüzlük ve iptal edilebilirliğin yerini belirtmekle yetiniyoruz.

III. HÜKÜMSÜZLÜK HALLERİNİN SONUÇLARI BAKIMINDAN ANONİM ŞİRKETLERDEN AYRILAN NOKTALAR

Limited şirket genel kurul kararları bakımından anonim şirketlere yollama yapılmakla birlikte bazı farklı sonuçlar bulunmaktadır. Özellikle

¹² Moroğlu, s. 24

limited şirketin hukuki bünyesinden kaynaklanan farklı sonuçlardan *birincisi*, limited şirket genel kurul kararı için toplantı nisabı öngörülmemiştir. Doğrudan karar nisabı öngörülmüş ve bu da esas sermaye miktarına göre belirlenmiştir. Oysa anonim şirketlerde önce toplantı nisabı sonra karar nisabı öngörülmüştür. Toplantının gündemine göre farklı farklı toplantı ve karar nisabı bulunmaktadır. Sonuçta anonim şirketlerde nisaplarda bir esneklik bulunmaktadır. Oysa limited şirketlerde azınlığı korumak için kişi ortaklığına yaklaştıracak bir nisap öngörülmüştür. Meydana gelen bu fark, limited şirketlerde nisaba uyulmamasının hükümsüzlük halinin bir türüne mi yoksa iptal edilebilirliğe mi girmesi noktasındadır. Doktrinde anonim şirketler bakımından bunu, yokluktan iptal edilebilirlik haline kadar savunanlar vardır¹³. Bunun sebebi toplantı ve karar nisaplarının öngörülmesi ve farklı farklı nisapların bulunmasıdır. Oysa limited şirketler bakımından böyle söylenemez. Üstelik açıkça TTK. m. 536/III hükmü, hükümsüzlük olduğunu belirtmiştir. Bunun hükümsüzlük içinde yokluk olarak adlandırılması doktrinde ağırlıklı olarak savunulmaktadır¹⁴.

Hükümsüzlüğe veya iptal edilebilirliğe yol açmada *ikinci bir fark* ise, limited şirketlerde ortak sayısı yirmiden az ise, kararların yazılı oy sistemiyle alınabilmesidir. TTK. m. 536/II'deki bu hüküm uyarınca genel kurul toplanmadan ortaklara yazılı olarak gönderilip yazılı olarak oylar alınarak karar teşekkül ettirilmektedir. İşte böyle bir karar alınmışsa özellikle iptal davası açabilmek için yazılı oyla alınmış karar ortaklara tebliğ edilmeden dava açma süresi başlamayacaktır¹⁵. Oysa anonim şirketlerde böyle bir sistem yoktur ve dava açma süresi de kararın alınmasıyla işlemeye başlamaktadır (TTK. m. 381/I).

¹³ **Arslanlı, H.**, Anonim Şirketler II- III, İstanbul, 1960, s. 71. Bu yazar karar nisaplarına uyulmamasını yokluk olarak kabul ediyor ve limited şirketler için öngörülen TTK. m. 536/III'ü örnek veriyor (s. 557). Yazar ayrıca TTK. m. 388'deki nisaplara aykırılığı yokluk olarak kabul etmektedir; **Domanıç/Arslanlı**, Ticaret Kanunu Şerhi, C. III, İstanbul, 1989, s. 642; **İmregün, O.**, Anonim Şirketlerde Paysahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhlalleri ve Bunların Telif Çareleri, (Menfaat), İstanbul, 1962, s. 147. Yazar burada butlanı savunmaktadır; **Moroğlu**, s. 107 Yazar iptal edilebilirliğe yol açar demektir.

¹⁴ **Arslanlı**, s. 71; **Tekil, F.**, Limited Şirketler ve Kooperatifler Hukuku, (Limited), İstanbul, 1994, s. 40; **Domanıç/Arslanlı**, s. 633; **Doğanay, İ.**, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, 4. bası, İstanbul, 2004, C.I, s. 1117 C. II, s. 1455.

¹⁵ **Domanıç/Arslanlı**, s. 537-538.

IV. GENEL KURUL KARARLARINA KARŞI AÇILABİLECEK DAVALAR

A. TESPİT DAVASI

Hükümsüzlük hallerinden yokluk ve butlan, tespit davasına konu olurlar. Çünkü yok olan karar oluşumu itibariyle gerçekleşmemiştir. Butlan da ise karar ölü doğmuştur; konusu itibariyle batıldır. Her iki halde de hukuki yararı bulunan ilgililer herhangi bir süreye bağlı olmaksızın tespit davası açabilirler¹⁶. Yargıç tarafından da re'sen dikkate alınabilirler. TTK. m. 1 ve Türk Medeni Kanunu (TMK) m. 5 doğrultusunda yokluk veya butlanın tespit edilmesine yönelik tespit davası açılabilir. Bu durumda davanın neticesindeki karar, durumu açıklamaktan ibaret kalan bir karar olacaktır.

1. Sebepleri

Tespit davasının sebepleri yokluk ve butlana yol açan sebeplerdir. Limited şirkette alınsa bile yok hükmünde olan kararlar, genel hükümlerden kaynaklanabileceği gibi özel olarak limited şirketlerle ilgili hükümlerden de kaynaklanabilir. Özellikle kamu düzenini ilgilendiren şekli emredici hükümlere aykırılık bu sonuca yol açmaktadır. Asgari karar yetersayısına uyulmaması, hükümet komiserinin toplantıda hazır bulunmaması (Komiserler Yönetmeliği m. 8) ve toplantıya davet hiç yapılmaması gibi haller¹⁷ yokluğa yol açar.

Butlan bakımından ise, genel hükümler olarak BK. m. 19 ve 20 karşımıza çıkmaktadır. Alınan kararın emredici hükümlere aykırılığı, ahlaka aykırılığı ve konusunun imkansız oluşu halinde, karar ölü doğmuş olur ve geçersizdir. Yokluk hükmüne yol açan şekil noksanlıkları dışında kalan diğer şekil noksanlıkları da butlana yol açmaktadır. TTK. m. 369 uyarınca gündemde olmayan konularda karar alınması, TTK. m. 378 uyarınca kararın zapta geçirilmemesi gibi haller örnek verilebilir. Bunlar anonim şirketle ilgili olmakla birlikte, limited şirketler içinde uygulanan hükümlerdir. Ayrıca limited şirketin TTK. m. 507 uyarınca esas sermaye miktarının asgari

¹⁶ **Moroğlu**, s. 124; **İmregün**, O., Anonim Ortaklıklar, (Anonim), 4. bası, İstanbul, 1989, s. 216; **Arslanlı**, s. 120-121; **Çevik**, s. 327; **Pulaşlı**, H., Şirketler Hukuku, 4. bası, İstanbul, 2003, s. 1087.

¹⁷ **Domanıç/Arslanlı**, s. 633; **Moroğlu**, s. 100; **Deryal**, Y., Ticaret Hukuku, 4. bası, Trabzon, 2000, s. 400.

miktardan aşağı tespit edilmesi durumunda da aynı sonuca ulaşılır¹⁸. Ayrıca konusu bakımından kesin hükme aykırılığı butlan olarak kabul etmek de yerindedir¹⁹. Çünkü, TTK.m. 383 hükmü bunun kamu düzenini ilgilendirdiğini²⁰ teyid etmektedir. Ancak kesin hüküm değil de derdeslik durumu olsa limited şirket genel kurulunun aynı konuda aynı kararı alması durumunda kanaatimce iptal edilebilirlik bulunmaktadır. Ayrıca, kararın butlana mı yol açacağı yoksa iptal edilebilirliğin mi bulunduğu noktasında tereddüt hasıl olursa, iptal edilebilirlik bulunduğuna hükmetmek hukuk güvenliği açısından yerinde olur.

2. Tarafları ve Süresi

Bu dava genel hükümlere göre açılan bir dava olduğuna göre durumu tespit ettirmede kimin menfaati varsa davayı o açacaktır. Bu kişi, ortaklar ve müdür dışında bir başka üçüncü kişi de olabilir²¹. Ancak hali hazırda bir menfaatin bulunması gerekir.

Tespit davası limited şirkete karşı açılır. Bu davada herhangi bir süre yoktur. Doktrinde hiçbir süreye tabi olmadan bunu her an isteyebilmenin mümkün olmasından dolayı buna itiraz edildiği görülmektedir²². Bu fikre sevkeden sebep, şirketi ve yönetimi sürekli dava tehdidi altında tutmak ağır sonuçlar doğurmasıdır. Ancak genel kuralın sonucunu değiştirmeye gerek bulunmamaktadır. Baştan itibaren hiç kimseye karşı hüküm ifade etmeyen bir kararı canlandırmak mümkün değildir.

B. İPTAL DAVASI

1. Dava Sebebi Olan Kararların Niteliği

Limited şirketlerde genel kurul kararlarının iptali konusu anonim şirketler genel kurul kararlarının iptaline ait hükümlere tabi tutulmuştur. Dolayısıyla TTK. m. 381'de belirtilen nitelikteki kararlar için iptal davası açılabilir. Buna göre “ ... kanun veya esas mukavele hükümlerine ve

¹⁸ Çevik, s. 327.

¹⁹ Moroğlu, s. 142

²⁰ Kuru, B., Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. V, 6. bası, İstanbul, 2001, s. 5064

²¹ Çevik, s. 328; Moroğlu, s. 124, 144.

²² Aytaç, Z., “Kayıtlı Sermayeli Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali Sorunu”, Hirsch’in Hatırasına Armağan, Ankara, 1986, s. 284.

bilhassa afaki iyi niyet esaslarına aykırı olan umumi heyet kararları...” şeklinde üç grupta iptal sebebi öngörmüştür.

a. Kanuna Aykırılık

Kanun hükümleri, emredici ve yedek hukuk kuralları şeklindedir. Emredici kurallara aykırılığın normal sonucu butlan olmakla birlikte tüm emredici kurallar aynı hukuki akıbete tabi değildir.

Emredici kuralların kamu düzenini ilgilendiren ve ortakların dahi rızaları ile bertaraf edilemeyen kısmı mutlak emredici olup buna aykırılık butlan hükmünü doğurmaktadır²³. Bunun dışında kalan emredici hükümler ise ortakların rızaları ile bertaraf edilebilmekte ve nisbi emredici niteliktedir. Öyleyse TTK. m. 381 anlamında kanuna aykırılıktan kasıt, yokluk ve butlan dışında kalan nisbi nitelikteki hükümlere aykırılıktır²⁴. Bu bağlamda sadece ortakların kişisel haklarını koruyan hükümlere aykırılık değil, genel olarak pay sahipliği ile yönetim kurulu üyelerinin hukuki durumunu koruyan hükümlere aykırılık²⁵ da bunun içine girmektedir. Ancak, BK. m. 19-20 genel bir düzenleme olduğu halde TTK. m. 381 özel bir düzenleme olduğundan bahisle tüm Kanuna aykırılıkları iptal edilebilirlik olarak kabul etmek²⁶ doğru değildir.

Limited şirketler bakımından, kanuna aykırı nitelikteki kararlara örnek olarak, davet usulüne uyulmaması, haksız kar dağıtımı yapılması, bilgi alma hakkını engelleyen kararlar ve ortakların rızaları ile bertaraf edilebilecek haklarına ilişkin olan ancak rızaları bulunmayan kararlar bu niteliktedir.

²³ **İmregün, O.**, “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Kanun Yolları” (Kanun Yolları), Prof. Dr. Fahiman Tekil’in Anısına Armağan, İstanbul, 2003, s. 146. Burada Yazar, doktrindeki baskın görüşe rağmen, mutlak ve nispi emredici kurallara aykırılığın butlan, yedek ve açıklayıcı kurallara aykırılığın ise iptal edilebilirlik olduğunu savunmaktadır.

²⁴ **Poroy/Tekinalp/Çamoğlu**, s. 421; **İmregün**, Anonim, s. 161; **Çevik**, s. 328; **Moroğlu**, s. 183; **Domaniç**, H., Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, İstanbul, 1988, s. 881.

²⁵ **Karayalçın, Y.**, “Anonim Şirketin Yönetim Kurulu Kararlarına Karşı Hangi Davalar Açılabilir?”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu Bildiriler- Tartışmalar, Ankara, 1986, s. 250.

²⁶ **Hırş, E.**, Ticaret Hukuku Dersleri, 3. bası, İstanbul, 1948, s. 68.

b. Esas Sözleşmeye Aykırılık

Bilindiği gibi sözleşmeye, kanunun emredici hükümlerine aykırı hükümler konulamaz. Bunun manası, kanunun yedek hukuk kurallarının aksi, hüküm olarak konulabileceğidir. Ayrıca kanunun emredici hükümleri de hüküm olarak sözleşmeye konulmaktadır. Bu durumda esas sözleşmeye aykırılıktan maksat, sözleşmedeki bir hükme aykırılıktır. Sözleşmeye aykırı olan hüküm aynı zamanda kanun hükmüne de aykırı ise, ortada kanuna aykırılık vardır²⁷.

c. Afaki İyiniyet Esaslarına Aykırılık

Genel kurulda alınan kararlar kanuna ve esas sözleşme hükümlerine uygun olsa bile afaki iyiniyet esaslarına aykırılık teşkil edebilir. Zaten TMK. m. 2' de dürüstlük kuralı, hukukumuzda genel bir hüküm olarak devamlı karşımıza çıkmaktadır. Şirketin işleyişinde çoğunluk ilkesi hakimdir. Öyleyse bunun karşısında azınlık bulunmaktadır. Çoğunluk azınlık ilişkisinde dürüstlük kuralı önemli bir kural olmaktadır. Özellikle çoğunluğun aldığı karar, azınlığı ezecek ve haklarını bertaraf edecek nitelikte ise bu kurala aykırılık teşkil eder. Çoğunluk pay sahiplerinin ortak bulunduğu bir şirketle birleşme kararı veya bu ortaklığa ucuz mal satılması kararı, bu nitelikte bir karardır²⁸.

2. Davanın Tarafları ve Süresi

İptal davasının davacısı, TTK. m. 381 uyarınca, genel kurul toplantısında hazır bulunan ortaklardan; karara muhalif kalıp keyfiyeti zapta geçiren ortaklar veya oyunu kullanmasına haksız olarak izin verilmeyen ortaklar ile toplantıya katılıp katılmadığı önemli olmayan ancak toplantıya davetin usulüne uygun yapılmadığını veyahut gündemin gereği gibi ilan ve tebliğ edilmediğini veyahut genel kurula toplantıya iştirake yetkili olmayan kimselerin iştirak etmiş olduğunu iddia eden ortaklardır. Bunun dışında alınan karar, müdürlerin aleyhine ise ilgisine ve sayısına göre müdür ya da müdürler de davacı olabilirler. Ayrıca, denetçi bulunuyor ve bunların sorumluluklarını

²⁷ İmregün, Anonim, s. 162; Moroğlu, s. 184; Poroy/Tekinalp/Çamoğlu, s. 425; Çevik, s. 328.

²⁸ Moroğlu, s. 190.

mucip ise bunlar da davacı olabilirler. Tasfiye memurları ve iflas idaresinin de dava açma hakları bulunmaktadır²⁹.

İptal davasında davalı taraf limited şirket tüzel kişiliğidir. Bu davada şirketi de müdürler temsil eder. Eğer davayı müdürler açmış ise davayı varsa denetçiler temsil eder. Bunlar davacı ise davada şirketi temsil için kayyım tayin edilecektir.

TTK. m. 381 hükmü uyarınca bu dava karardan itibaren üç ay içinde açılacaktır. Bu süre hak düşümü süresidir. Eğer limited şirkette karar ortak sayısı yirmiden az olduğu için yazılı oyla alınmışsa dava açma süresi tebliğden itibaren başlaması gerekecektir. Dava şirket merkezinin bulunduğu yerdeki mahkemede açılacaktır.

3. Dava Sonucu Verilen Kararlar ve Etkisi

Dava sonunda mahkeme ya genel kurul kararını iptal edecek ya da iptal istemini reddedecektir. Mahkemenin iptal kararı vermesi demek, alınan genel kurul kararının kanuna, esas sözleşme hükümlerine veya afaki iyiniyet esaslarına aykırı olduğunun belirlenmesi demektir. Böylelikle karar ortadan kalkar ve geçerliliğini yitirir. Tüm pay sahiplerini etkiler ve iyiniyetli üçüncü kişilerle yapılan işlemler haricinde geçmişe etkili sonuç doğurur.

İptal davasının reddine karar verilmesi durumunda, iptal edilecek bir sebep bulunmadığından karar geçerliliğini muhafaza eder. Bu karar kural olarak sadece taraflara etkili sonuç doğurur. Dava açan bakımından iptal sebebi gerçekleşmemiş demektir.

C. UYGULAMADA YARGITAYIN TUTUMU

Uygulamada Yargıtayın tutumunun yeknesaklık gösterdiği söylenemez. Yokluk durumu olan yerde butlan, butlan olabilecek yerde yokluk veya iptal edilebilirlik şeklinde farklı farklı kararları mevcuttur. Aşağıda verilen örneklerde de bu açıkça görülebilmektedir. Aşağıdaki ilk kararlar doğrudan limited şirketlere aittir. Sonrasında verilen örnekler anonim şirketlere ait olmakla birlikte limited şirketler içinde geçerli olabilecek örnek kararlardır.

Yargıtay 11.HD'nin 04.02.2002 tarih ve E. 2001/008310, K. 2002/000757 sayılı kararına göre, "...Ancak, davalı (K.Davacı) vekili davaya

²⁹ Çevik, s. 330.

cevabında, iptali talep edilen 17.10.1998 tarihli Ortaklar Kurulu Kararlarının, TTK.nun 514. maddesi uyarınca Bakanlık onayına³⁰ sunulmadığı, aynı Yasa'nın 515. maddesi uyarınca tescil edilmediğini, dolayısıyla ortada iptali gerektiren bir karar bulunmadığını, bilahare 16.11.1998 tarih ve 5 nolu kararla iptaline karar verilmesi istenilen ana sözleşme değişikliklerinin yapılıp, Bakanlık onayı alınıp, bu kararın ilan ve tescil edildiğini savunduğuna göre, iptali talep edilen 17.10.1998 tarihli Ortaklar Kurulu kararının yukarıda belirtilen yasa maddeleri hükümleri karşısında, hukuken var olup, olmadıkları araştırılıp, karar yerinde tartışılmadan noksan incelemeyle ve yetersiz gerekçe ile yazılı şekilde hüküm tesis edilmesi hatalı olmuş ve kararın açıklanan nedenle davalı (K.Davacı) yararına bozulması gerekmiştir³¹“

Yargıtay yukarıdaki kararından, (uyuşmazlığın niteliği bakımından) tam bir sonuç çıkarılmasa da, TTK. m.514 ve 515 hükümlerine aykırılık halinde “hukuken var olup olmadıkları” denildiğine göre, dolaylı bir sonuç çıkarılabilmektedir. TTK.m. 514 hükmü kaldırılmış olduğuna göre dönemine göre verilmiş bu karardan, *yoklukla* sakatlanmış bir karar sonucu çıkmaktadır. Oysa böyle bir durumda kurucu unsur eksikliğinden bahsedilemez. Tamamlayıcı unsur eksikliği kararın yokluğuna sebep olmaz.

Yargıtay 11. HD'nin 25.09.1997 tarih ve E. 1997/006671, K. 1997/6256 sayılı kararına göre, “*TTK. 520 inci maddesine göre devir hususunun pay defterine kaydedilebilmesi için ortaklardan en az dörtte üçünün devre muvafakat etmesi ve bunların esas sermayenin en az dörtte üçüne sahip olması şarttır.*” ve aynı Yasanın 536/3 maddesine göre ortaklar devre gereken nisapla muvafakat etmemişlerse karar hükümsüzdür, batıldır. Gerçekten batıl olan bir iş, bir karar belli sürenin geçmesi ile geçerli hale gelmeyeceğine göre bu gibi davalarda zamanaşımına dayanmak mümkün değildir. Ancak her hak gibi ortaklar kurulu kararının butlanının ileri sürülmesi de dürüstlük kuralı çerçevesinde olası değildir³²”.

Yargıtay, Kanunda belirtilen karar nisabına uymamanın hükmünün 536/III uyarınca hükümsüzlüğün butlan çeşidine girdiğini belirtmektedir. Gerçekten de butlan durumunda sürenin bir önemi yoktur. Ancak Yargıtay bu

³⁰ Bakanlık onayı ile ilgili TTK. m. 514 hükmü, 4884 Sayılı Kanunla kaldırılmıştır. (17.06.2003 T. 25141 Sayılı RG)

³¹ corpus CD Yazılım

³² corpus CD Yazılım

kararını karar düzeltme aşamasında vermiştir. İptal edilebilirlik yönünden süre var iken butlan da bir süre öngörülmemiştir. Ancak Yargıtay yine de hakkı kullanırken TMK. m. 2 anlamında dürüstlük kuralını dikkate almak gerektiğini vurgulayarak uzun bir zaman geçtikten sonra butlanı ileri sürmek de iyiniyete sığmayabileceğini belirtmektedir. Bu düşünce tarzı Borçlar Hukukunda kat karşılığı inşaat sözleşmelerinde şekle aykırılık durumunda rastlamaktayız. Yargıtay şekle aykırılığa neden olmuş kişinin kendi borcunu da ifa ettikten sonra butlanı ileri sürmesi iynete aykırı saymakta ve işlemi geçerli kabul etmektedir³³. Aynı şekilde genel kurul kararın da butlan bulunmakta ise, butlanın hükmü ölü doğmadır. Ölü hiçbir zaman canlanmaz. Bu yönüyle kuralı değiştiremeyiz. Ancak hakkı kullanmadaki iyiniyeti de bertaraf edemeyiz. Sadece durumu genellemem lazımdır. Kural olarak genel kurul kararları içe dönüktür ve dış ilişkiyi ilgilendirmez. Bu durumdaki kararlar için sürenin hiçbir etkisi olmaz. Ancak iç ilişkiye rağmen bu karar doğrultusunda daha sonra dış ilişkiyi ilgilendiren kararlar alınabilecektir. Şirket müdürünün genel kurul kararlarının icrasından doğan sorumluluğu bulunmaktadır. Eğer alınan kararda yokluk veya butlan içeren bir durum var ve sonradan sorumluluğa yol açacak bir durum meydana gelebilecekse, kararı icra etmez. Tereddüdü varsa süre öngörülme de tespit davasıyla kararın icrasından kaçınılabilir. Ortakların bir kısmının muhalefetine rağmen alınan karar dış ilişkiye yansımış ve icra edilmişse bunu bilen kişi 10 yıl sonra kararın hükümsüzlüğünün tespitini istemesinde iyiniyet yerinde olarak araştırılmalıdır.

Yargıtay 11.HD'nin 01.10.2001 tarih ve E. 2001/007442, K. 2001/007269 sayılı kararına göre, "*Davalı Ticaret Sicil Memuru'nun temyiz istemine gelince; davacı şirket ana sözleşmesinin tadil edilen 11. maddesinin (d) bendi 2. fıkrasında "Genel Kurul toplantıları ve toplantılarındaki karar nisabı, TTK. hükümlerine tabidir denildikten sonra, 3. fıkrada "Ancak statü tadilleri, sermaye tezyidi, kâr dağıtım kararlarında ve yönetim kurulunun teşkilinde %70 oy çokluğu ile karar alınacaktır." denilmektedir. Ana sözleşme ortaklar arasında yapılmış bir sözleşme niteliğinde olup, uyulması zorunlu bulunduğundan, gerekli karar nisabını taşımayan kararlar iptali kabil değil, yoklukla sakat kararlardır. Mahkemece bu husus gözden kaçırılarak, ana sözleşmenin emredici hükmüne aykırı olarak karar verilmesi hatalı olmuştur.*

³³ Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı: 30.09.1988 tarih ve 88/2 Sayılı karar, (YKD, Ocak 1989, S. 1, s. 149-159). Yargıtay 13. HD'nin 24.03.1995 tarih ve E. 002203, K. 002905 sayılı kararı (corpus CD yazılım).

Bu durumda mahkemece yapılacak iş; ana sözleşme ile ağırlaştırılmış karar nisabının uyulmasının zorunlu ve bu hükme uymamanın müeyyidesinin de yokluk olduğu kabul edilerek, davacı isteminin yeniden değerlendirilmesi ve oluşacak sonucuna göre bir karar vermekten ibarettir. Mahkemece, bu hususlar gözden kaçırılarak, yazılı sekide hüküm tesisi hatalı olmuş ve kararın açıklanan nedenle davalı yararına bozulması gerekmiştir³⁴.

Yargıtay yukarıdaki kararında, Kanuna uygun ancak esas sözleşme ile ağırlaştırılmış olan nisaba aykırılık halini yokluk olarak nitelemektedir. Oysa burada açıkça esas sözleşmeye aykırılıktan dolayı bir iptal edilebilirlik bulunduğu kabul edilmelidir. Çünkü Kanuna aykırı olmayan ancak sözleşmeye aykırı bir durum vardır. Bu durumda esas sözleşmeye aykırılıktan iptal edilebilirliğinin olduğu kabul edilmelidir

Yargıtay 11. HD'nin 06.07.2000 tarih ve E.2000/3170, K. 2000/6471 sayılı kararına göre, "Fesih kararı alarak tasfiyeye giren bir limited şirketin, bu aşamada alacağı yeni bir kararla fesih ve tasfiyenin kaldırılarak yeniden ticari hayatına devam edebilip edemeyeceği noktasında...fesih ve tasfiyenin kaldırılmasına ilişkin karar 2/3 çoğunluğa dayalıdır. Limited şirketlerde ... TTK'nun 549. maddesinde sözleşmede aksine bir hüküm olmadıkça 3/4 toplantı ve karar nisabı aranmıştır...

*Yukarıda yapılan açıklamalar karşısında fesihden dönme kararının gerekli toplantı ve karar nisabı ile alınmadığı ortaya çıkmaktadır. Toplantı ve karar nisabı oluşmayan hallerde ise ortaklar kurulunca alınan kararlar yok hükmünde sayıldıklarından... bozulması gerekmiştir."*³⁵

Yargıtay yukarıdaki kararında toplantı ve karar nisabı uymamanın hükmünü yokluk olarak belirtmektedir. Hatta burada Yargıtay tasfiyeye girmiş bir limited şirketin genel kurul kararıyla tasfiyeden dönmemesinin mümkün olduğunu da kabul etmektedir. Konusu tasfiye ile sınırlı olan bir şirketin genel kurulunun bunu iptal ederek normal ticari hayatına dönmeye yönelik kararını yok hükmünde sayan MOROĞLU³⁶'nun aksine Yargıtay gibi

³⁴ YKD, Şubat 2002, S. 2, s. 232

³⁵ BATİDER, Aralık 2000, C. XX, S. 4, s. 258.

³⁶ Moroğlu, s. 282

çoğunlukta olan yazarlar³⁷ ihyanın mümkün olduğunu savunmaktadırlar. Ancak Yargıtay nisaba aykırılığı yok hükmünde sayması yerinde değildir.

Yargıtay 11. HD'nin 30.05.2002 tarih ve E. 2002/002581, K. 2002/005385 sayılı kararına göre, "Ancak, davaya konu 1999 yılına ilişkin 15.06.2000 tarihli genel kurul toplantısında 8. madde görüşülerek değiştirilen şirket ana sözleşmesinin 9. maddesinin önceki hali ile yönetim kurulu üyelerinin seçiminde nama yazılı kurucu pay sahiplerine tanınan hak ortadan kaldırılmış bulunmakla TTK'nun 389. maddesi uyarınca genel kurulun bu kararı imtiyazlı pay sahiplerinin yapacakları özel bir toplantıda verecekleri diğer bir kararla onaylanmadıkça infaz edilebilirlik kazanamayacağı gözetilmeden, henüz infaz kabiliyeti oluşmayan ana sözleşme değişikliğince öngörülen yeni düzenleme doğrultusunda aynı genel kurulda 5 nolu gündem maddesi görüşülerek kurucu paydaşlık ve asgari beş kişilik kurul olma zorunluluğuna aykırı olarak üç kişilik yeni yönetim kurulu oluşturulmasına ilişkin verilen kararların batıl olduğu dikkate alınmaksızın, 5 ve 8 nolu genel kurul kararlarına da geçerlilik tanınması doğru görülmemiş, bu yöne ilişkin temyiz itirazlarının kabulü gerekmiştir³⁸".

Yargıtay burada, Kanuna uygun ancak esas sözleşme ile ağırlaştırılmış olan nisaba aykırılık halini butlan olarak nitelendirmektedir. Oysa burada açıkça esas sözleşmeye aykırılıktan dolayı bir iptal edilebilirlik bulunmaktadır. Gerçi karar anonim şirketler için verilmişse de limited şirketler içinde geçerli bir durumdur. Kanuna göre en az yönetim kurulu üyesi sayısı üçtür. Sözleşme ile bu beş kişi olarak belirlenmiştir. Genel kurul kararı ile üç kişi seçilmesi durumunda yine esas sözleşmeye aykırılık bulunmaktadır. Yargıtay yukarıda benzer bir durumda yokluk kabul etmekte iken burada batıl olma durumunu kabul etmektedir.

Yargıtay 11. HD'nin 19.03.2002 tarih ve E. 2001/010204, K. 2002/002499 sayılı kararına göre, "Usulüne uygun çağrı yapılmadan toplanan şirket genel kurulunun almış olduğu kararın iptaline ilişkin olan davada, toplantıya çağrıdaki usulsüzlük tek başına iptal nedeni değildir. Davacının toplantıya çağrılmaması, toplantı ve karar nisabını etkilememektedir. Ancak, söz konusu iptal davasının 3 aylık hak düşürücü

³⁷ Karahan, S., "Anonim ve Limited Şirketlerde İhya veya Tasfiyeden Dönme", Prof. Dr. Fahiman Tekil'in Anısına Armağan, İstanbul, 2003, s. 286; ARSLANLI, (C. IV-V), s. 158.

³⁸ YKD, Şubat 2003, S. 2, s. 214

süre içerisinde açılması gerekmekte olup, bu süre geçirildikten sonra açılmış olan, süresinde açılmayan ve koşulları da oluşmayan iptal davasının reddedilmesi gerekir.

Dava, TTK.nun 368.maddesine göre, usulüne uygun çağrı yapılmadan toplanan genel kurul kararının iptali istemine ilişkindir. Mahkemece, TTK.nun 370.maddesindeki çağrısız toplantı hükümlerine uyulmadan ve tüm ortakların katılımı sağlanmadan, TTK.368.maddesine göre usulüne uygun çağrı da yapılmadan genel kurulun toplanıp karar aldığı ve alınan kararların butlanla sakat olduğu gerekçesiyle dava kabul edilmiştir. TTK.nun 368.maddesinde yazılı genel kurula çağrı işlemlerinin usule uygun yapılmamış olması, genel kurulda alınan kararların yoklukla malül olduğu sonucunu doğurmayıp, usulsüz çağrı, bu usulsüzlüğe muhatap olan ortaklara iptal davası açma yetkisi verir. Ancak genel kurul kararlarının iptali için, bu kararların yasaya, ana sözleşmeye ve objektif iyiniyet kurallarına aykırı olduğunun da ispatı gerekmektedir³⁹”.

Yargıtay burada yerinde olarak, çağrı merasiminin usule uygun yapılmaması durumunda iptal edilebilirlik bulunduğunu kabul etmektedir.

Yargıtay 11.HD'nin 04.03.2002 tarih ve E. 2001/009504, K. 2002/001816 sayılı kararına göre, “Genel kurul toplantısına davetin, görev süresi sona ermiş yönetim kurulunca yapıldığı ve yönetim kurulu kararının toplantı ve karar nisabını taşımadığı, Genel Kurul hazirun cetvelindeki pay oranlarının hatalı belirlenmesi neticesinde, gerçeğe uygun olmayan nisaplarla genel kurul toplantısının gerçekleştirildiği, bu genel kurul kararları doğrultusunda bir kısım usulsüz işlemler yapılmaya çalışıldığı belirtilerek, genel kurulun batıl olduğu ileri sürülerek, alınan kararların hükümsüzlüğünün tespiti istenmiştir. TTK'nun 381. maddesinde belirlenen şartlar, iptal davası açma koşulları olup, hükümsüzlük iddiasıyla açılan davalarda anılan yasa hükmünün değil genel hükümlerin tatbiki gerekir. Dava 3 aylık hak düşürücü süreye tabi değildir. Mahkemece, iddiaların gerçek olması halinde, genel kurulda alınan kararların hükümsüzlük sonucunu doğuracak kararlar olup olmadığı, emredici hükümler de dikkate alınarak bir karar verilmesi gerekir⁴⁰”.

³⁹ corpus CD Yazılım

⁴⁰ corpus CD Yazılım

Yargıtay burada, gerçeğe uygun olmayan nisaplarla oluşturulan hazırun cetvellerine göre yapılan genel kurul kararlarında hükümsüzlük bulunduğunu belirtmekte ancak hükümsüzlüğün hangisine girdiğini belirtmemektedir. Oy haklarıyla ilgili hususlardaki hükümler nispi emredici nitelikte olduğundan, buna aykırılık, Kanuna aykırılık olup iptal edilebilirlik olarak kabul edilmesi gerekir.

Yargıtay 11.HD'nin 26.02.2001 tarih ve E. 2000/010968, K. 2001/001616 sayılı kararına göre, “*Dava, davalı anonim şirketin 28.12.1999 tarihli olağanüstü genel kurul toplantısında alınan kararların iptali istemine ilişkindir. TTK.nun 370. maddesindeki düzenlemeye göre anonim şirketlerde bütün pay sahipleri veya temsilcileri, aralarında biri itirazda bulunmadığı takdirde genel kurul toplantılarına dair olan diğer hükümler saklı kalmak şartıyla, çağrı hakkındaki merasime riayet etmeksizin de genel kurul olarak toplanabilir. Diğer bir anlatımla, anılan yasa hükmünden de anlaşılacağı üzere, kanun koyucu çağrısız bir genel kurulun var sayılmasını, bütün pay sahipleri veya temsilcilerinin hazır bulunmaları ve pay sahiplerinin bu toplantı şekline itiraz etmemiş bulunmaları şartlarının gerçekleşmesi durumunda kabul etmektedir. Tek bir payın sahibi veya temsilcisi bulunmaz veya toplantıyı terk ederse, yada katılıp toplantı şekline itiraz ederse, bir genel kurulun gidişini etkileyebilecek durumda olup olmaması da durumu değiştirmez (Prof. Dr. Erdoğan Moroğlu, TTK.nun göre Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, Ankara, 1993 Bası, s. 76). O halde TTK.nun 370. maddesinde öngörülen iki şart gerçekleşmeden yapılan genel kurul hukukten yoktur ve alınan karar da yoklukla malüldür.*

Yukarıda açıklamaların ışığında dava konusu olaya dönülecek olursa, genel kurulda değiştirilmesine karar verilen anasözleşmenin 6. maddesinde “*şirket sermayesinin 2.000 adet nama yazılı hisseye bölündüğü ve şirketin altı ortağı bulunduğu, diğer üç ortak yanında davacı Ahmet'in 85 dava dışı A... Taşımacılık Turizm ve Tic. A.Ş.nin 169, Bilgehan'ın 30 hisse ile ortaklar arasında bulunduğu yazılıdır. Genel kurul tutanağında, toplantının TTK.nun 370. maddesi uyarınca davet hakkında merasime riayet etmeksizin toplanıldığı ve 1586 hissenin temsil edildiği açıklanmıştır. Tutanaktan, yukarıda isimleri yazılı ortakların asaleten veya vekaleten temsil edilmedikleri anlaşılmaktadır. Mahkemece, dava konusu genel kurul toplantısında TTK.nun 370. maddesinde öngörülen iki şartın da yerine getirilip getirilmediği araştırılarak, sonucuna göre bir karar verilmesi gerekirken, yazılı gerekçe ile*

davanın reddedilmesi doğru görülmemiş, hükmün davacı yararına bozulması gerekmiştir⁴¹”.

Yargıtay burada, çağrısız genel kurul toplantısının ancak tüm pay sahiplerinin hazır bulunmalarını ve toplantı şekline itiraz etmemiş bulunmaları halinde yapılabileceğini buna uyulmaması durumunda alınan kararın yok hükmünde olduğunu kabul etmektedir. TTK. m. 538/son fıkrası da TTK.m. 370'e paralel bir düzenleme getirdiğinden aynı esaslar geçerli olacaktır.

Yargıtay 11. HD'nin 20.10.1995 tarih ve E. 1995/004655, K. 1995/007789 sayılı kararına göre, *“İptali istenen genel kurul kararı, şirket süresinin uzatılmasına ilişkin olup, ana sözleşmenin değiştirilmesini intaç eden bir karardır. Ana sözleşmeler yasa ile doğrudan doğruya değiştirilemezler, ancak ana sözleşmede belirlenen koşullarla, ortaklık genel kurullarında alınan kararlarla değiştirilebilirler. Bir genel kurul kararından sözedilebilmesi için, öncelikle pay sahiplerinin ana sözleşmenin ve yasaların öngördüğü biçimde toplanmış ve karar almış olması gerekir. Aksi halde alınan karar hukuken geçerli olmaz, yoklukla malül olur. Böyle batıl olmuş, sakatlanmış bir kararın iptali davası, TTK.nun 299 ve 381. maddelerindeki sürelerle tabi değildir. Bu hususu hakimın gözönüne alması, tarafların öne sürmelerine veya davaya dayanak yapmalarına da bağlı değildir⁴²”.*

Şirketin faaliyet süresinin uzatılması bir esas sözleşme değişikliğidir. Yargıtay esas sözleşme değişikliklerine ilişkin Kanun ve esas sözleşme hükümlerine uyulmadan alınan kararı yokluk olarak kabul ettikten sonra “böyle batıl olmuş” karar diyerek yokluğu butlanın yerine koymuştur. Oysa Kanunun belirlediği oranlara uymama, mutlak emredici nitelikte ise, butlan, nisbi emredici nitelikte ise, iptal edilebilirlik olarak kabul etmek, esas sözleşmeye aykırılığı ise kanuna aykırı olmadığı durumlarda iptal edilebilirlik olarak kabul etmek daha uygun olacağı kanaatindeyim. Nitekim Yargıtay aşağıda verilen eski bir kararında konuları ayırıcı, açık ve doğru bir şekilde ortaya koymaktadır.

Yargıtay 11.HD'nin 06.07.1978 tarih ve E. 1978/3158, K. 1978/3361 sayılı kararına göre, *“...öğretide hukuki muameleler ve dolayısıyla konumuzu teşkil eden şirket kararları, hükümsüzlük yüzünden keenlemyekun kararlar,*

⁴¹ YKD. Ekim 2001, S. 10, s. 1533

⁴² YKD. Ağustos 1996, S. 8, s. 1249

mutlan butlan ile sakat kararlar, iptal edilebilen kararlar biçiminde ayırma tabi tutulmaktadır.

Bir kararın meydana gelmesi için yasanın öngördüğü öge ve koşulların hiçbirisi mevcut olmadığı takdirde o karar yok farz olunmalıdır (E. Hırş, 1946, s.290). Şayet karar içeriği ve esasa ilişkin öğeleri yüzünden BK. m.19 ve 20. maddelerinde yazılı olduğu gibi, kamu düzenine, yasanın kati surette emrettiği hukuki kurallara veya ahlaka ve adaba aykırı yahut konusu imkansız ise, o zaman mutlan butlan ile sakıt olduğu kabul edilmelidir.

Batıl kararlar, başlangıçtan itibaren hükümsüz olduklarından sonradan geçerli hale getirilemezler, bu tür kararların batıl olduğunu tespit ettirmek yetkisi, butlanla ilgisi olan herkese aittir. Açılacak tespit davası ise, TTK. m. 381'de öngörülen dava açma koşullarına ve hak düşürücü süreye tabi değildir. Eğer karar içeriği itibariyle, yasanın emredici değil de, yorumlayıcı kurallarına aykırı ise, ya da yasada yazılı şekilde koşul eksik yerine getirilmişse, o takdirde iptali mümkün bir karar var demektir.

İşte TTK. m. 381'deki "kanuna aykırı umumi heyet kararları" deyimi ile bu tür kararlar kasdedilmiştir. Burada daha ziyade ortakların menfaatini koruyan hukuk kurallarının ihlali söz konusudur. Bu itibarla yoklukla veya butlan ile sakat olan kararların bu madde kapsamına gireceği düşünülemez⁴³".

DEĞERLENDİRME ve SONUÇ

Hukukumuzda hükümsüzlük hali olarak, yokluk, butlan ve iptal edilebilirliğin limited şirket ortaklar genel kurul kararlarındaki yerini belirtmeye çalıştık. Bu bağlamda limited şirket ortaklar genel kurul kararının yokluğu demek, kurucu unsurlarının oluşmaması demektir; Yani bir genel kurul bulunması ve burada alınmış bir karar olması kurucu şartlardır. Eğer bunlardan biri eksik ise karar yoktur. Genellikle yokluk şekli esaslara ilişkindir. Hükümet komiserinin bulunmaması gibi. Butlan ise, kararın ölü doğması demektir. Kararın konusu, kamu düzeni gereği kanuna ve ahlaka aykırı ise hüküm butlan olacaktır. BK. m. 19 ve 20 bunları düzenlemiştir. Ayrıca konusu imkansız ise yine hüküm butlandır. Genel kurul kararları belirtilen nisaplara uyulmadan alınmışsa sonuç butlan olacaktır.

⁴³ Başbuğoğlu, T., Uygulamalı Türk Ticaret Kanunu, C. I, Ankara, 1988, s. 559-560.

İptal edilebilirlik ise mutlak emredici dışında kalan nispi emredici veya yorumlayıcı kurallara aykırılıktır. Ortakların rızaları ile değiştirilebilen emredici kurallara aykırılıkta olduğu gibi. Limited şirketler bakımından, TTK' da yokluk için bir düzenleme yoktur. Bu husus genel hükümlere bırakıldığının bir işaretidir. Hükümsüzlük olan butlan bakımından ise TTK. m. 536'da belirtilen nisaplara uyulmamasının hükümsüzlüğe yol açtığı belirtilmektedir. İptal edilebilirlik bakımından ise TTK'da anonim şirketler genel kurul kararları için öngörülen iptal davalarına tabi tutulmaktadır. Dolayısıyla TTK. m. 536/IV'deki atıf uyarınca kanuna, esas sözleşmeye ve afaki iyiniyet esaslarına aykırı kararlar alınır ise iptal davası açılacaktır.

Limited şirketler genel kurul kararlarına karşı tespit ve iptal davası açılacaktır. Yokluk ve butlan bakımından menfaati olan tüm ilgililer herhangi bir süreye tabi olmadan tespit davası açabilecektir. Ancak bir genellemeye gitmeden iç ilişkide sonuç doğuran kararlar bakımından bunu söyleyebilmekle beraber dış ilişkiye yansımış ve bundan da haberdar olmuş bir ortağın yıllar sonra tespiti istemesi durumunda dürüstlük kuralını da dikkate almakta fayda bulunmaktadır.

Alınan karar kamu düzenini ilgilendirmeyen, ortakların rızaları ile değişikliğe uğratılabilecek hükümlere aykırı ise, kanuna aykırılıktan, esas sözleşmeye aykırı ise esas sözleşmeye aykırılıktan ve çoğunluğun azınlığı ezmeye ve haklarını ihlal etmeye yönelik ise afaki iyiniyet esaslarına aykırılıktan karar tarihinden itibaren üç ay içinde ortaklar veya müdürler dava açabilecektir. Yalnız karar, yazılı rey ile alınmışsa, anonim şirketlerden farklı olarak karar tarihinden değil de kararın tebliğ tarihinden itibaren üç ay içinde iptal davası açılacaktır.

İptal davası sonucunda kabul kararı verilirse tüm ortakları bağlayacak ve karar ortadan kalkacaktır. Red kararı verilirse iptal edilecek bir sebep bulunmamış ve karar geçerliliği devam ettirecektir.

K a y n a k ç a

- Akıntürk**, T., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 8. Bası, İstanbul, 2001.
- Arslanlı**, H., Anonim Şirketler II- III, İstanbul, 1960.
- Arslanlı/Domaniç**, Ticaret Kanunu Şerhi, C. III, İstanbul, 1989.
- Aytaç**, Z., “Kayıtlı Sermayeli Anonim Ortaklıklarda Yönetim Kurulu Kararlarının İptali Sorunu”, Hirsch’in Hatırasına Armağan, Ankara, 1986.
- Başbuğoğlu**, T., Uygulamalı Türk Ticaret Kanunu, C. I, Ankara, 1988.
- Bilge**, M.E., “Pay sahiplerinin Anonim Ortaklık Genel Kurullarına İnternek Aracılığıyla Katılımı”, Bilgi Toplumunda Hukuku Ünal Tekinalp’e Armağan, C.I, İstanbul, 2003.
- Çevik**, O.N., Limited Şirketler Hukuku ve Uygulaması 4. Bası, Ankara, 2003.
- Deryal**, Y., Ticaret Hukuku, 4. Bası, Trabzon, 2000.
- Doğanay**, İ., Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C.I, II, 4. Bası, İstanbul, 2004.
- Domaniç**, H., Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, İstanbul, 1988.
- Eren**, F., Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 4. Bası, İstanbul, 1994.
- Hirş**, E., Ticaret Hukuku Dersleri, 3. Bası, İstanbul, 1948.
- İmregün**, O., Anonim Ortaklıklar, (Anonim), 4. Bası, İstanbul, 1989.
- İmregün**, O., Anonim Şirketlerde Paysahipleri Arasında Umumi Heyet Kararlarından Doğan Menfaat İhlalleri ve Bunların Telif Çareleri, (Menfaat), İstanbul, 1962.
- İmregün**, O., “Anonim Ortaklıklarda Genel Kurul Kararlarına Karşı Kanun Yolları” (Kanun Yolları), Prof. Dr. Fahiman Tekil’in Anısına Armağan, İstanbul, 2003, s. 145-154.
- İmregün**, O., “Anonim Ortaklıklarda Toplantı ve Karar Yetersayılarının Esas Sözleşme ile Düzenlenmesi” (Esas Sözleşme), Bilgi Toplumunda Hukuk Ünal Tekinalp’e Armağan, C. I, İstanbul, 2003, s. 441-454.
- Karahan**, S., “Anonim ve Limited Şirketlerde İhya veya Tasfiyeden Dönme”, Prof. Dr. Fahiman Tekil’in Anısına Armağan, İstanbul, 2003.
- Karayalçın**, Y., “Anonim Şirketin Yönetim Kurulu Kararlarına Karşı Hangi Davalar Açılabilir?”, Ticaret Hukuku ve Yargıtay Kararları Sempozyumu Bildiriler-Tartışmalar, Ankara, 1986, s. 243-277
- Kılıçoğlu**, A., Borçlar Hukuku, 3. bası, Ankara, 2003.

- Kuru, B.**, Hukuk Muhakemeleri Usulü, C. V, 6. Baskı, İstanbul, 2001.
- Oğuzman, K.**, Medeni Hukuk Dersleri, 5. Bası, İstanbul, 1985.
- Oğuzman/Öz**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 3. Bası, İstanbul, 2000.
- Moroğlu E.**, Anonim Ortaklıkta Genel Kurul Kararlarının Hükümsüzlüğü, 4. Bası, İstanbul, 2004.
- Poroy/Tekinalp/Çamoğlu.**, Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, 9. Bası, İstanbul, 2003.
- Pulaşlı, H.**, Şirketler Hukuku, 4. Bası, İstanbul, 2003.
- Reisoğlu, S.**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 16. Bası, İstanbul, 2004.
- Tekil F.**, Borçlar Hukuku, (Borçlar), İstanbul, 1981.
- Tekil, F.**, Limited Şirketler ve Kooperatifler Hukuku, (Limited), İstanbul, 1994.
- Tekinay S.S.**, Medeni Hukuka Giriş Dersleri, 4. Bası, İstanbul, 1984.
- Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, Tekinay Borçlar Hukuku, 7. Bası, İstanbul, 1993.